

Procedure voor staalafname bij poliklinische bevallingen en kortverblijf op materniteit

Doorgaans gebeurt de staalafname in het kader van het bevolkingsonderzoek naar aangeboren aandoeningen bij pasgeborenen via een bloedstaal ([aangeborenaandoeningen.be](http://www.aangeborenaandoeningen.be)) tijdens het verblijf in de materniteit op 72 uur na de geboorte.

De vroedvrouw en/of de kinderarts geven voorafgaand aan de staalafname informatie aan de ouders over het bevolkingsonderzoek, het belang van het tijdig afnemen van het bloedstaal en het bewaren van persoonsgegevens (zie fiche 'informereren'). De staalafnemer vraagt mondelinge toestemming voor deelname en bewaren van persoonsgegevens aan de ouders (zie procedure 'toestemming&weigering') en maakt hiervan notitie achteraan op het bloedkaartje (zie fiche 'staalafname').

In geval van weigering om deel te nemen bevestigen de ouders die weigering schriftelijk (zie model 'weigering door ouders' op www.aangeborenaandoeningen.be), of noteert diegene die het staal afneemt de weigering (zie model 'weigering voor zorgaanbieders' op www.aangeborenaandoeningen.be).

Belangrijk:

- de verantwoordelijkheid voor de bloedafname ligt steeds bij de materniteit, ook als moeder en kind de materniteit eerder verlaten dan 72u na de geboorte;
- de verantwoordelijkheid voor noteren van de toestemming ligt bij diegene die het staal afneemt.

Taakverdeling staalafname bij poliklinische bevalling of kortverblijf

Als de baby niet lang genoeg in de materniteit verblijft om tot een tijdige en correcte bloedafname te komen, wordt onderstaande taakverdeling gevolgd.

Belangrijk: het bloedkaartje volgt steeds de pasgeborene.

de materniteit geeft bij ontslag uit de materniteit ten minste volgende zaken mee aan de moeder:

- o folder en link naar website voor meer informatie;
- o Het bloedkaartje met de gegevens van de baby, eventueel van de moeder, en van de kinderarts verbonden aan de materniteit of een arts naar keuze (onder 'behandelend arts');
- o een enveloppe van het screeningscentrum van de respectievelijke zorgregio (link naar webpagina met kaart zorgregio's), dat het staal zal analyseren;

de materniteit geeft bij ontslag uit de materniteit

- a) bij voorkeur een concrete afspraak om het staal ambulant in het ziekenhuis te laten afnemen;
- b) OF verwijst, als a) niet mogelijk is, naar een vroedvrouw naar voorkeur van de ouders (en legt, indien mogelijk, een afspraak vast);
- c) Of geeft, als a) en b) niet mogelijk zijn, materiaal mee om de staalafname te laten doen en een lijst van vroedvrouwen die kunnen gecontacteerd worden door de moeder indien zij zelf geen voorkeur heeft;

de materniteit noteert, bij ontslag van moeder en kind uit de materniteit, op de geboortelijst (zie model 'geboortelijst')

- a) welke afspraken gemaakt zijn met de moeder:
 - o ambulante afname in ziekenhuis
 - o afspraak vastgelegd met vroedvrouw
 - o geen afspraak vastgelegd; wel materiaal meegegeven
- b) de gegevens van de vroedvrouw of organisatie waar naar de vrouw is doorverwezen;
- c) het nummer van het bloedkaartje dat wordt meegegeven met de moeder en geeft dat nummer zo vlug mogelijk, (via vermelding op de geboortelijsten) door aan het screeningscentrum;

de materniteit geeft weigering van ouders voor deelname door aan het screeningscentrum (zie model 'weigering door ouders' of model 'weigering voor zorgaanbieders' op www.aangeborenaandoeningen.be);

de materniteit houdt bij welke baby's een staal werd afgenomen na ontslag uit de materniteit, ofwel ambulant in het ziekenhuis, ofwel door een vroedvrouw of andere actor.

de vroedvrouw

- o neemt een staal af bij de baby (zie fiche 'staalafname' en draaiboek voor vroedvrouwen);
- o stuurt het bloedstaal (zie minidraaiboek voor vroedvrouwen) door naar het screeningscentrum met de enveloppe die door de materniteit werd meegegeven met de moeder;
- o geeft door aan de materniteit dat bij het kindje een bloedstaal werd afgenomen of dat de ouders niet konden bereikt worden (zie model 'onbereikbaarheid' op www.aangeborenaandoeningen.be).

het screeningscentrum

- o controleert de geboortelijsten die de materniteit doorgeeft aan de hand van de bloedkaartjes die werden opgestuurd door materniteit en vroedvrouwen (zie minidraaiboek voor vroedvrouwen);
- o vraagt bij het andere screeningscentrum na of het eventueel een bloedstaal heeft ontvangen van de kindjes die vermeld zijn op de geboortelijst, maar waarvoor geen bloedkaartje is toegekomen;
- o verwittigt de materniteit als er geen bloedstaal werd afgenomen bij een kindje;
- o indien gekend: verwittigt de vroedvrouw dat er geen bloedstaal werd afgenomen bij het kindje

Taakverdeling staalafname als wordt vastgesteld dat er bij een baby geen bloedstaal is afgenomen volgens één van beide bovenstaande procedures

Als noch de materniteit, noch de vroedvrouw een bloedstaal hebben afgenomen bij het kindje, moet de volgende procedure gevolgd worden:

de materniteit of de vroedvrouw neemt contact op met de ouders van het kindje:

- o indien ondertussen een bloedstaal werd afgenomen bij het kindje en het bloedkaartje nog onderweg is, meldt de materniteit dit onmiddellijk aan het screeningscentrum;
- o indien geen bloedstaal werd afgenomen bij het kindje, wordt de ouders gevraagd om terug te keren naar de materniteit om een bloedstaal te laten afnemen of verwijst de ouders van het kindje door naar een vroedvrouw of arts;
- o geeft, zo nodig, een weigering van de ouders van deelname door aan het screeningscentrum (zie modellen 'weigering' op www.aangeborenaandoeningen.be);
 - o indien de materniteit of vroedvrouw niet beschikken over contactgegevens of de ouders niet kunnen bereiken, kan Kind & Gezin ingeschakeld worden, via de K&G-lijn (0778 150 100 (voorkeur)) of via een verpleegkundige van het lokaal team die regelmatig contact heeft met die materniteit.
 - a) de ouders worden gecontacteerd en gemotiveerd om zo snel mogelijk via de gewone kanalen (materniteit of vroedvrouw) een bloedstaal te laten afnemen.
 - b) als a) absoluut niet kan, kan staalafname op een consultatiebureau van Kind en Gezin gebeuren
 - c) als ook K&G de ouders niet kan bereiken, wordt dit aan materniteit of vroedvrouw gemeld via het model 'niet-bereikbaarheid' (zie bijlage 7 of www.aangeborenaandoeningen.be)
 - o indien ouders de bloedafname weigeren wordt dit aan materniteit of vroedvrouw gemeld (zie modellen als bijlage 5 en 7);

de materniteit of de vroedvrouw als de materniteit of zelfstandige vroedvrouw geen contact kan leggen met de ouders, ook niet via Kind en Gezin, meldt ze dit aan het screeningscentrum (zie model 'niet-bereikbaarheid' op www.aangeborenaandoeningen.be).

Kind en Gezin:

- o probeert ouders te bereiken als de materniteit en de vroedvrouw dat niet kunnen;

- vraagt na bij de ouder(s) of er een bloedstaal werd afgenomen bij het kindje;
- verwijst, als nog geen bloedstaal werd afgenomen, door naar de materniteit, de zelfstandige vroedvrouw of een arts;
- neemt, als geen verwijzing mogelijk is (uitzonderlijk), een bloedstaal tijdens een consultatie in het consultatiebureau;
- geeft, als de ouders niet kunnen bereikt worden (zie model 'niet bereikbaarheid op [ww.aangeborenaandoeningen.be](http://www.aangeborenaandoeningen.be)) of als de ouders een bloedafname bij het kindje weigeren (zie modellen 'weigering' op www.aangeborenaandoeningen.be), dit door aan het screeningscentrum.

het screeningscentrum

- stuurt, indien bovenstaande allemaal geen resultaat geeft een brief naar de ouders om hen nogmaals te laten weten dat de screening niet is gebeurd bij hun kindje;
- stuurt, als na de brief geen reactie van de ouders volgt, aangetekend een "weigeringformulier" naar de ouders.
- verzamelt de weigeringen, vermeldt dit in een database en archiveert de hierover gevoerde briefwisseling.